

PROCEDURY OCHRONY MAŁOLETNICH

SPIS TREŚCI

Zagadnienia wstępne	5
Podstawa prawna	6
Skrótowe omówienie poszczególnych rozdziałów	9
Przykłady procedur ochrony małoletnich	14
W jaki sposób można zainterweniować?	16
W jaki sposób napisać raport o sytuacji rodzinnej?	18
Wzór	21
Pakiet procedur dla pedagoga	22
Pakiet procedur dla dyrektora	26
Do jakich miejsc można zgłaszać występowanie sytuacji trudnych?	28
Gdzie zgłaszać przemoc?	31
Na jakich stronach internetowych szukać pomocy?	32
Podsumowanie	34
Bibliografia	35

ZAGADNIENIA WSTĘPNE

Standardy ochrony małoletnich to konkretne spisane procedury i zasady, które gwarantują, że dzieci i młodzież w danej placówce są bezpieczne. Istotne w tej kwestii jest to, że nie doznają krzywdzenia ze strony rówieśników lub/i dorosłych. Niestety, osobami, które mogą doprowadzić do pogorszenia stanu zdrowia i dobrostanu młodego człowieka, mogą być pracownicy (nauczyciele, instruktorzy, coache), wolontariusze i/lub osoby w tym samym wieku. Przygotowanie odpowiednich procedur ma zagwarantować przede wszystkim sprawny przepływ informacji i odpowiednią reakcję na każdy przypadek krzywdzenia.

Procedury ochrony małoletnich to zbiór działań i regulacji prawnych mających na celu zapewnienie:

- bezpieczeństwa,
- dobrobytu,
- dobrostanu,
- odpowiedniej opieki nad osobami nieletnimi, czyli osobami poniżej wieku pełnoletności.

Procedury te różnią się w zależności od jurysdykcji i kultury, jednak mają na celu zapewnienie dzieciom i młodzieży:

- odpowiedniego środowiska do rozwoju,
- ochronę przed wszelkimi formami przemocy (psychiczna, fizyczna, ekonomiczna, seksualna),
- ochronę przed zaniedbywaniem,
- ochronę przed wykorzystywaniem.

PODSTAWA PRAWNA

Podstawą prawną wprowadzenia procedury ochrony małoletnich w Polsce jest ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r., poz. 1359 z późn. zm.). Należy zwrócić uwagę na ważną nowelizację – ustawę z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 1585), która wejdzie w życie z dniem 15 lutego 2024*.

Nowelizacja precyzuje i rozszerza przepisy dotyczące procedur ochrony małoletnich, jak np.:

- „Rozdział 4a „Ocena prawdopodobieństwa ponownego popełnienia przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę małoletniego”,
- Rozdział 4b „Standardy ochrony małoletnich”,
- Rozdział 4c „Analiza zdarzeń, na skutek których małoletni poniósł śmierć lub doznał ciężkiego uszczerbku na zdrowiu”,
- Rozdział 4d „Pozostałe szczególne środki ochrony małoletnich przed krzywdzeniem oraz podmioty wskazane do ich realizacji”,
- Rozdział 4e „Kontrola obowiązków”.

Przepisy wprowadzają obowiązek przestrzegania nowych procedur, co w przyszłości powinno przyczynić się do wzrostu ochrony małoletnich przed różnorodnymi zagrożeniami. Nakładają one tym samym nowe obowiązki na podmioty publiczne, które zajmują się małoletnimi.

PRZEDMIOT USTAWY

Ustawa określa zasady ochrony dzieci przed przemocą, w tym przed wykorzystywaniem seksualnym, przemocą fizyczną i psychiczną.

DEFINICJE

W ustawie stosuje się następujące definicje:

1. Dziecko – osoba do ukończenia 18. roku życia.
2. Przemoc – każde działanie lub zaniechanie, które narusza prawa dziecka, w tym jego wolność i godność.
3. Wykorzystywanie seksualne – każde zachowanie o charakterze seksualnym, w tym kontakt fizyczny, wykorzystanie do celów pornograficznych lub zmuszanie do prostytucji, które narusza prawa dziecka.
4. Przemoc fizyczna – każde zachowanie, które powoduje u dziecka ból, cierpienie lub uszkodzenie ciała.

* Cały tekst nowelizacji można znaleźć pod adresem: https://orka.sejm.gov.pl/proc9.nsf/ustawy/3309_u.htm, (dostęp 13.10.2023).

5. Przemoc psychiczna – każde zachowanie, które poniża, upokarza lub krzywdzi dziecko emocjonalnie.

ZASADY OGÓLNE

1. Państwo zapewnia ochronę dzieci przed przemocą.
2. Rodzice, opiekunowie prawni i osoby sprawujące pieczę nad dzieckiem mają obowiązek zapewnić mu ochronę przed przemocą.
3. Każdy ma prawo zgłosić podejrzenie o przemocę wobec dziecka.

FORMY OCHRONY

1. Ochroną przed przemocą objęte są wszystkie dzieci, bez względu na ich pochodzenie, rasę, religię, narodowość, płeć lub orientację seksualną.
2. Ochroną przed przemocą objęte są również dzieci niepełnosprawne.
3. Ochroną przed przemocą objęte są również dzieci, które dopuściły się czynu karalnego.

PRZEMOC FIZYCZNA

1. Przemoc fizyczna wobec dziecka jest przestępstwem.
2. Za przemoc fizyczną wobec dziecka grozi kara pozbawienia wolności do lat 5.

PRZEMOC PSYCHICZNA

1. Przemoc psychiczna wobec dziecka jest przestępstwem.
2. Za przemoc psychiczną wobec dziecka grozi kara pozbawienia wolności do lat 3.

WYKORZYSTYWANIE SEKSUALNE

1. Wykorzystywanie seksualne dziecka jest przestępstwem.
2. Za wykorzystywanie seksualne dziecka grozi kara pozbawienia wolności od 2 do 12 lat.

ZASADY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA O PRZEMOC

1. W przypadku podejrzenia o przemoc wobec dziecka należy niezwłocznie zgłosić to organom ścigania lub instytucjom powołanym do ochrony dzieci.
2. Organy ścigania lub instytucje powołane do ochrony dzieci mają obowiązek niezwłocznie podjąć działania w celu ochrony dziecka przed przemocą.
3. Dziecko, wobec którego stosowana jest przemoc, ma prawo do uzyskania pomocy psychologicznej i socjalnej.

Ustawa określa jasne zasady i procedury postępowania w przypadku podejrzenia o przemoc wobec dziecka. Dodatkowo jest to kompleksowe rozwiązanie, które ma na celu zapewnienie skutecznej ochrony dzieci przed wszystkimi formami przemocy.